

PEDAGOGLIK KASBI — JAMIYAT TARAQQIYOTINING ASOSI

Soatmo‘minova Farangiz Abdumo‘minovna

Termiz Iqtisodiyot va Sevrvis Universiteti

6.24 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagog shaxsining jamiyatdagi o‘rni, uning kasbiy va ma’naviy fazilatlari, zamonaviy davrda o‘qituvchiga qo‘yilayotgan talablar, shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat masalalari keng yoritilgan. Maqolada pedagoglik kasbining jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni va o‘qituvchining shaxs sifatida yetuk bo‘lishining ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: pedagog, ta’lim, tarbiya, ustoz, innovatsiya, kasbiy mahorat, kompetensiya, shaxs kamoloti, zamonaviy ta’lim, fidoyilik.

Pedagoglik kasbi insoniyat tarixida eng qadimiy, eng muhim va eng sharaflil kasblardan biridir. Har bir davrda ta’lim-tarbiya jarayonining muvaffaqiyati o‘qituvchi shaxsining bilim darajasi, ma’naviy dunyosi va pedagogik mahoratiga bevosita bog‘liq bo‘lgan. Hozirgi kunda O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini isloh qilish jarayonlari aynan pedagog shaxsining professional salohiyatini oshirish, uning ijtimoiy maqomini yuksaltirishga qaratilgan. Pedagog — bu nafaqat bilim beruvchi, balki inson kamolotiga yo‘l ko‘rsatuvchi ma’naviy yetakchidir.

Pedagog shaxsining jamiyatdagi o‘rni

Pedagog shaxsining jamiyatdagi o‘rni beqiyosdir. Har qanday davlatning kelajagi yosh avlodning qanday tarbiyalanishiga bog‘liq, yoshlarni esa aynan o‘qituvchi tarbiyalaydi. Shuning uchun o‘qituvchi nafaqat o‘quvchi ongiga bilim singdiradi, balki ularning ma’naviyatini, dunyoqarashini shakllantiradi. O‘qituvchi shaxsining namunasi o‘quvchilarga ijobiy ta’sir etadi, ularning hayot qarashlarini belgilaydi. Shu sababli pedagog o‘zini doimo mukammal inson sifatida rivojlantirib borishi zarur.

Pedagogning ma'naviy fazilatlari

Har bir pedagog o'z kasbini faqat ish sifatida emas, balki hayotining ma'nosi sifatida qabul qilishi kerak. Pedagogning ma'naviy fazilatlari — bu uning shaxsiy dunyoqarashi, insonparvarlik, sabr-toqat, mehr-muhabbat, halollik, vijdonlilik va adolat kabi qadriyatlarda namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, o'qituvchi har doim o'z ustida ishlashi, o'z bilimini yangilab borishi, o'quvchilar bilan madaniyatli muloqotda bo'lishi lozim. Ma'naviy yetuk pedagog o'z shogirdlariga nafaqat bilim, balki hayotiy tajriba, insoniy qadriyatlarni ham o'rgatadi.

Zamonaviy pedagogga qo'yiladigan talablar

Hozirgi ta'lim jarayoni global axborotlashuv, texnologik yangiliklar va raqamli ta'lim vositalari bilan chambarchas bog'liq. Shu boisdan zamonaviy pedagog:

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalana olishi;

Innovatsion pedagogik yondashuvlarni qo'llashi;

Media savodxonlik va kommunikativ kompetensiyaga ega bo'lishi;

O'quvchining individual qobiliyatlarini rivojlantira olishi zarur.

Bugungi pedagog o'z fanining chuqur bilimdoni bo'lish bilan birga, psixolog, tarbiyachi va tashkilotchi sifatida ham faoliyat yuritadi.

Pedagogik mahorat va fidoyilik

Pedagogik mahorat — bu o'qituvchining kasbiy faoliyatida o'zini erkin namoyon eta olish, ta'lim jarayonini samarali tashkil etish qobiliyatidir. Bu fazilat doimiy o'z ustida ishlash, tajriba almashish, yangi g'oyalarni o'rganish orqali shakllanadi. Chinakam ustoz o'z kasbiga fidoyi bo'ladi, u boshqalarning kamoloti uchun o'z hayotini bag'ishlaydi.

Pedagogik faoliyatda innovatsiya va ijodkorlik

Innovatsion yondashuv pedagogning o'qitish jarayonini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, interfaol metodlar, axborot texnologiyalaridan foydalanish,

muammoli o'qitish, loyiha asosida o'qitish kabi usullar o'quvchilarni faollikka undaydi. Bunday yondashuvlar nafaqat bilim, balki mustaqil fikrlash va ijodiy salohiyatni rivojlantiradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar

Bugungi kunda ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash muhim o'rin tutadi. Bu usullar o'qitish samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarga interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, axborot-kommunikatsion texnologiyalar, masofaviy ta'lim, muammoli o'qitish kabi usullar kiradi. Pedagog bu texnologiyalarni o'z faniga moslab, ijodkorona qo'llashi zarur.

Shuningdek, media madaniyat va raqamli savodxonlik ham zamonaviy o'qituvchining ajralmas qismi hisoblanadi. Pedagog o'quvchilarga faqat bilim emas, balki to'g'ri axborot tanlash, uni tahlil qilish va undan samarali foydalanishni ham o'rgatishi kerak. Shu orqali o'qituvchi yosh avlodni axborot asrida ongli va faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lishga yo'naltiradi.

Pedagogik mahorat va kasbiy kompetensiyalar

Pedagogik mahorat — bu o'qituvchining kasbiy faoliyatidagi yuksak malakasi, metodik yondashuvlari, psixologik sezgirliги va kommunikativ qobiliyatlarining uyg'unligidir. Ushbu mahorat o'qituvchiga dars jarayonini qiziqarli, tushunarli va samarali tashkil etish imkonini beradi. Pedagogik kompetensiyalar esa — bu bilim, ko'nikma, tajriba va qadriyatlarning tizimli uyg'unligidir. Ular o'qituvchiga o'z kasbida muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkonini yaratadi.

Pedagogik kompetensiyalar quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- metodik kompetensiya (o'qitish usullarini samarali qo'llay olish);
- kommunikativ kompetensiya (o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan to'g'ri muloqot o'rnatish);
- axborot kompetensiyasi (AKT vositalaridan foydalanish);
- ijtimoiy va shaxsiy kompetensiyalar (mas'uliyat, intizom, hamkorlik).

Pedagoglik kasbi — bu insonparvarlik, mehr, fidoyilik va bilim uygʻunligidir. Har bir ustoz oʻz mehnati bilan jamiyatning maʼnaviy, intellektual poydevorini yaratadi. Zamonaviy pedagog esa doimo oʻz ustida ishlaydigan, yangilikka ochiq, oʻquvchilar uchun namuna boʻladigan shaxsdir. Pedagogni qadrlash — bu kelajakni qadrlashdir, chunki oʻqituvchi har bir insonning hayotida oʻchmas iz qoldiradi.

Pedagoglik — bu nafaqat kasb, balki hayot tarzi, masʼuliyat va fidoyilik ramzidir. Har bir ustoz oʻz mehnati bilan kelajak avlodni tarbiyalaydi, jamiyatning maʼnaviy poydevorini mustahkamlaydi. Shu sababdan pedagog shaxsiga hurmat bilan qarash, uning mehnatini qadrlash — har bir insonning burchidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak maʼnaviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Maʼnaviyat, 2008.
2. Oʻzbekiston Respublikasi “Taʼlim toʻgʻrisida”gi Qonuni. — Toshkent, 2020.
3. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Pedagog kadrlar salohiyatini oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi qarori. — Toshkent, 2022.
4. Yoʻldoshev J.Gʻ., Toʻraqulov O. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: Fan, 2019.
5. Gʻofurov A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: Oʻqituvchi, 2021.
6. Hasanboyeva O., Tolipov O. Pedagogik mahorat. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
7. Toʻraqulov O. Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda innovatsion yondashuvlar. — Toshkent, 2021.